

6.SINIF SOSYAL BİLGİLER 1.ÜNİTE: BİREY ve TOPLUM

ÜNİTE KAVRAMLARI

SOSYAL ROL: Toplum içinde, grup ya da kurumlarda kişinin üzerine düşen görevlere sosyal rol denir.

Rollerimiz:

1- Doğuştan kazanılan roller:

Biyolojik özelliklerimizden kaynaklanan, herhangi bir ilgi ve yeteneği gerektirmeyen rollerimizdir. Bunları seçme imkânımız yoktur.

Örnek: **Evlat, kardeş** gibi.

2- Sonradan kazanılan roller:

İsteğimizle çalışarak, başarı göstererek sonradan sahip olduğumuz rollerdir.

Örnek: **Sınıf başkanı** olmak, **takım kaptanı** olmak gibi.

Sosyal roller değişir mi?

Birey doğduğu zaman çocuk, kardeşi olunca abi yada abla, okul çağında öğrenci, yetişkinlik çağında, öğretmen, doktor, çocuğu evlenip onun da çocukları olduğunda dede, babaanne, anneanne rollerinde bulunabilir. Böylece hem sosyal roller değişmiş, hem de bir kişi birden fazla role sahip olmuştur.

MESLEKİ ROL: İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye mesleki rol denir.

Mesleki rollere ilişkin beklentiler yazılıdır, sosyal rollere ilişkin beklentiler ise yazılı değildir. Örnek: Polislerin yazılı kanun ve kuralları vardır. Toplum da polislerden dürüstlük ve fedakârlık bekler.

KÜLTÜR: Kuşaktan kuşağa aktarılan ve bir toplumu diğer toplumlardan ayıran hayat tarzına **milli kültür** denir.

Örnek: **Din, dil, tarih, gelenek, görenek, mimari** kültürün unsurlarındandır.

DİL: Kültürü nesilden nesile aktaran, yaşatan, geliştiren iletişim aracına dildenir.

Örnek: **Değerler, örf ve âdetler, gelenek ve görenekler**

DİN: İnsanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını, yaşam tarzlarını şekillendirir.

Örnek: **Düğün, sünnet, ölüm, hastalık 'ta söylenen sözler**

TARİH: Tarih, toplumların başından geçen olayları, zaman ve yer göstererek anlatan; bunların sebep ve sonuçlarını, birbirleriyle olan ilişkilerini ele alan bilim dalıdır.

Örnek: **Milli birlik, milli beraberlik, el sanatları**

GELENEK ve ÖRFLER: Nesildennesile aktarılan toplum tarafından benimsenmiş yazısız kurallara denir.

Örnek: (millî) yiyecekler, giyecekler, el sanatları, düğünler, eğlenceler, spor müsabakaları

ÖN YARGI: Bir kişi ya da olaya ilişkin yeterli bir bilgi edinmeden, önceden,peşin bir karara varmış olma durumuna ön yargı denir.

Örnek: Kupayı kesin bizim takım alacak.

KALIP YARGI: Bir grubun bütün üyelerine yönelik abartılan, genelleştirilen olumlu veya olumsuz değerlendirmelere kalıp yargı adı verilir.

Örnek: Pahalı olan ürünler kalitelidir.

EMPATİ: Dış dünyayı karşımızdaki insanın penceresinden (kişinin gözüyle) görmek ya da kendimizi onun yerine koymaya empati denir.

Örnek: Sokakta gördüğümüz, soğuktan titreyen bir kimseye ceketimizi vermek

İMECE: Kırsal kesimlerde ortak ya da kişisel işlerin el birliğiyle ve sırayla yapılmasına dayanan geleneksel yardımlaşmaya imece denir.

Örnek: Kayseri’li kadınların imece yoluyla birbirine yardım ederek sırayla mantı doldurmaları.

SOSYAL YARDIMLAŞMA VE

DAYANIŞMA: İnsanların beslenme, giyinme, barınma, eğitim, sağlık gibi ihtiyaçlarını karşılamak için ortaya çıkan, toplumun ekonomik yapısını dengede tutan, birlik ve beraberliği artıran değerlere sosyal yardımlaşma ve dayanışma denir.

Sosyal yardımlaşma çeşitleri:

Maddi yardımlaşma: İhtiyacı olanlara para ve eşya vermek gibi

Manevi yardımlaşma: Komşumuzun iyi ve kötü gününde yanında olmak, karşılaştığımız bir kişiye selam verip gülümsemek gibi

SİVİL TOPLUM KURULUŞU (STK):

Devletin ihtiyaçları karşılayamadığı durumlarda, insanların bir araya gelerek oluşturduğu gönüllü kuruluşlara sivil toplum kuruluşları denir.

Örnek: TEMA, TEGV, LÖSEV

HAK: Kişinin bir şeyi yapabilme yetkisidir.

Örnek: Eğitim hakkı, sağlık hakkı, yaşama hakkı

SORUMLULUK: Grup içerisinde rolü olan bir kişinin yaptığı işlerin sonucunu üstlenmesine “sorumluluk” denir.

Örnek: Ev işlerinde aileye yardım etmek, okul eşyalarını korumak

ÖZGÜRLÜK: Bireylerin dış etkilerden bağımsız olarak isteğine ve düşüncesine göre karar vermesine özgürlük denir.

Örnek: Komşumuzu rahatsız etmeden müzik dinlemek

DİLEKÇE HAKKI: Haklarının çiğnendiğini düşünen herkesin yetkili kuruluşlara dilekçe ile başvurma hakkı vardır. Sorun ve şikayetlerimize dilekçe yazarak çözüm aramak, etkili bir vatandaşlık örneğidir.

Örnek: Mahallemize park yapılması için ilçe belediyesine başvurmak

UNICEF (Birleşmiş MilletlerÇocuklara Yardım Fonu): Dünya çocuklarını korumak ve yaşam koşullarınıiyileştirmek amacıyla Birleşmiş Milletler tarafından kurulan yardım kuruluşudur.

**KAVRAM AÇIKLAMA VİDEOSUNU İZLEMELİK İÇİN
AŞAĞIDAKİ LİNE TIKLAYINIZ.**

<https://www.youtube.com/watch?v=GhI8c160HR4>

**DİĞER DERS İÇERİKLERİ İÇİN AŞAĞIDAKİ KANAL
LİNKLERİME TIKLAYINIZ.**

YOUTUBE ABONE OL LİNKİ:

<https://www.youtube.com/@sosyalhocasimustafa>

İNSTAGRAM HESABIM:

<https://www.instagram.com/sosyalhocasimustafa/>

TELEGRAM HESABIM:

<https://t.me/sosyalhocasimustafakarakus>